

Є. Ярошенко

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СТИЛІВ БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ
ІЗ САМООЦІНКОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

E. Yaroshenko

**THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTING STYLES AND SELF-ESTEEM
OF HIGHER EDUCATION STUDENTS**

У сучасних соціокультурних умовах посилюється науковий інтерес до проблематики сім'ї як провідного інституту первинної соціалізації особистості. Особливої актуальності набуває дослідження взаємин між батьками та особами юнацького віку, що відповідає періоду навчання у вищому навчальному закладі, — періоді завершення інтенсивного формування світоглядних орієнтацій, ціннісних установок і життєвих стратегій. За умов трансформації суспільних норм і дефіциту усталених соціальних орієнтирів саме сім'я виступає визначальним середовищем особистісного становлення молоді. У разі недостатньої емоційної підтримки та конструктивного батьківського супроводу юнак змушений орієнтуватися переважно на власний обмежений досвід і ситуативні емоційні реакції, що може позначатися на рівні його відповідальності, сформованості самооцінки та здатності до автономного прийняття рішень.

Сімейне середовище має амбівалентний потенціал впливу: воно може як сприяти гармонійному розвитку, так і зумовлювати виникнення особистісних труднощів. Характер батьківського ставлення, домінуючий стиль виховання та специфіка взаємодії визначають рівень самостійності, впевненості в собі, емоційної стабільності й соціальної адаптивності здобувачів вищої освіти. Саме в межах родинної взаємодії закладаються передумови формування ставлення до себе, відповідальності, конструктивності поведінки або, навпаки, схильності до конфліктності та емоційної дезорганізації.

Проблема дитячо-батьківських взаємин представлена у працях класиків психології, зокрема Л. Виготського, Л. Божович, Г. Костюка, З. Фрейда, С. Холла, Д. Баумрінд, Е. Маккобі, Д. Мартін та інших дослідників, які обґрунтували вплив стилю виховання на емоційний і соціальний розвиток дитини. В українському науковому дискурсі специфіку родинної взаємодії розкрито в працях М. Боришевського, М. Корольчука, З. Крижановської, Т. Яблонської, Т. Яценко. Особливості становлення ідентичності та самосвідомості, висвітлено в дослідженнях Е. Еріксона та Е. Ейдемільера, що є важливими для розуміння механізмів формування самооцінки в здобувачів вищої освіти.

Сучасні соціальні виклики, зокрема умови воєнного стану, істотно впливають на емоційний клімат сім'ї, посилюючи напруження у взаєминах між батьками та юнаками. Хронічний стрес, невизначеність і трансформація звичного способу життя можуть зумовлювати підвищення тривожності, емоційну лабільність або замкнутість здобувачів вищої освіти, що, своєю чергою, відображається на характері родинної взаємодії. У таких умовах проблема впливу стилю батьківського виховання на особистісне становлення набуває особливої значущості.

Юнацький вік, який відповідає періоду навчання у ЗВО, характеризується інтенсивними фізіологічними та психологічними змінами. Він є завершальним етапом переходу до дорослості й супроводжується формуванням світоглядної позиції, професійного самовизначення, розвитком автономії та внутрішніми

суперечностями. Незважаючи на значний потенціал особистісного зростання, саме в цей період загострюються конфлікти в системі «батьки — дитина». Амбівалентність потреб — прагнення до самостійності, сепарації за одночасної потреби в підтримці — створює додаткове напруження у взаєминах. Рівень конструктивності цих взаємин значною мірою визначається усталеним стилем виховання. Тип батьківської поведінки впливає на формування характеру, систему цінностей, соціальну зрілість і ставлення юнаків до себе. Самооцінка як інтегральний компонент самосвідомості відображає прийняття особистістю власної значущості, компетентності та соціальної цінності. Вона формується в процесі інтеріоризації оцінних суджень значущих дорослих, насамперед батьків.

Емпіричні та теоретичні дослідження свідчать, що авторитарні або емоційно відчужені стилі виховання можуть зумовлювати формування заниженої самооцінки, почуття меншовартості та соціальної пасивності. Натомість демократичний стиль, що поєднує вимогливість із підтримкою й наданням автономії, сприяє розвитку впевненості, відповідальності й адекватного самосприймання. Надмірний контроль, непослідовність вимог, переважання санкцій над підтримкою й дефіцит емоційного контакту створюють ризики для формування негативного образу «Я». Таким чином, довірливі, емоційно теплі взаємини, основані на взаємоповазі та визнанні права юнака на самостійність, є важливою умовою становлення позитивної й реалістичної самооцінки.

Узагальнення наукових джерел засвідчує, що проблема впливу стилів батьківського виховання на самооцінку здобувачів вищої освіти залишається актуальною та недостатньо вичерпною. Соціальні трансформації та специфічні виклики кожного покоління зумовлюють появу нових аспектів дитячо-батьківської взаємодії, що потребують подальшого теоретичного осмислення й емпіричного дослідження.

СЕКЦІЯ:

КУЛЬТУРА ФАХОВОЇ ТА ДІЛОВОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

P. Nasirova

**LINGUISTIC TOLERANCE IN INTERNATIONAL NEGOTIATIONS:
CULTURAL RESONANCE AND ADAPTATION IN STRATEGIC COMMUNICATION**

П. Насірова

**МОВНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ У МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕГОВОРАХ:
КУЛЬТУРНИЙ РЕЗОНАНС ТА АДАПТАЦІЯ В СТРАТЕГІЧНІЙ КОМУНІКАЦІЇ**

In today's globalized economy, international negotiations have become more than simple exchanges of money or resources. They often unfold as complex cultural interactions, where people from very different backgrounds, speaking different languages and thinking in different ways, need to reach an agreement. I remember one negotiation in Dubai where the Japanese team remained almost completely silent for long stretches. At first, we thought they were hesitant or unsure — but they were following *kuuki wo yomu*, literally “reading the air.” That's exactly where linguistic tolerance becomes crucial.

In reality, many negotiations fail not because the parties disagree on economics or strategy, but because they misread each other. Language can shift power, trust, and even how fair people perceive an outcome to be. It's subtle, but it's incredibly impactful. Sometimes, even a tiny misinterpreted phrase can derail hours of planning.